

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2025-54911 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, afdeling Volte 1D en afdeling Keer, onderdelen van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 28 juli 2025 een klaagschrift, ongedateerd, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van 1 juli 2022 tot 1 december 2023.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, en mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie heeft besloten om de klacht schriftelijk te behandelen en tevens om de klacht aan te houden in afwachting van de uitspraak met betrekking tot het rookbeleid van de rechtbank Oost-Brabant in oktober 2025.

Na die uitspraak heeft de klachtencommissie een onderbouwing van het verzoek van schadevergoeding van klager ontvangen op 28 november 2025. De reactie van de instelling op deze onderbouwing is door de klachtencommissie ontvangen d.d. 6 januari 2026.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023.

3. Standpunt van klager

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij verzoekt tevens om schadevergoeding.

Klager laat weten dat hij ten gevolge van volgens hem normovertredend handelen immateriële schade heeft geleden, die er anders niet was geweest. Hij heeft het verbod ervaren als een ernstige schending van zijn recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (artikel 8 EVRM en artikel 10 Grondwet) en zijn zelfbeschikkingsrecht (artikel 11 Grondwet), aldus klager.

Klager laat in zijn klaagschrift weten: *“Door invoering van het rookverbod werd ik gedwongen om te stoppen met roken. Nergens op het terrein mocht meer gerookt worden en rookwaren werden niet meer in het winkeltje verkocht. Ik heb geprobeerd om te stoppen met roken, ik kreeg nicotinepleisters maar die werkten niet. Ik heb ook zuigtabletten geprobeerd, maar dat werkte ook niet. Ik heb zelfs zuigtabletten van anderen genomen.*

Ik was pas vader geworden en had veel stress en zorgen om mijn dochtertje als die bijvoorbeeld ziek was of iets dergelijks en kon dan niet roken. Dat heeft ook zijn weerslag gehad op mijn eigen behandeling en herstel. Het is meerdere keren gebeurd dat als ik terugkwam van arbeid er msv'ers op me stonden te wachten om me te fouilleren en mijn kamer te doorzoeken naar rookwaar. Het ging veel te ver, ik noemde ze 'bloedhonden'. Ik ben ook wel eens geflipt en werd beticht van 'ruis' omdat ze mij verdachten van het verhandelen van tabak. Dat was niet het geval, want ik moest zelf binnen de instelling rond de 130,- betalen voor een pakje shag en als ik werd betrapt werd dat van me afgenomen. En ik had zelf al nauwelijks geld, ik had een Wajong-uitkering. Ik vond de hele periode vreselijk stressvol en heel naar omdat ik wilde roken maar dat niet mocht, maar ik weet niet wat er daarover allemaal in mijn dossier is gerapporteerd. Maar ik heb hierover ook vaak met de begeleiding gesproken.

Klager verzoekt om dezelfde schadevergoeding als eerder door de klachtencommissie is toegewezen in een vergelijkbare zaak, aldus klager. Klager is voorts van mening dat het niet juist is dat zijn verzoek hieromtrent niet in lijn zou zijn met de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken d.d. 18 juli 2024. Klager stelt zich op het standpunt dat schade als gevolg van een onrechtmatige huisregel niet valt onder te brengen in de bestaande Oriëntatiepunten. Bovendien, zo stelt klager, zijn de Oriëntatiepunten niet bindend en kan daarvan worden afgeweken als de omstandigheden daartoe aanleiding geven.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster is de schade voor klager in zijn onderbouwing van de schadevergoeding niet aannemelijk gemaakt. Zij verzoekt de klachtencommissie om het verzoek om schadevergoeding af te wijzen.

Bij klager op de kamer zijn regelmatig grote hoeveelheden rookwaar aangetroffen dat illegale handel in rookwaar impliceert, aldus verweerster. Daar komt bij dat klager blijkens de rapportages heeft kunnen roken ondanks het rookverbod. Klager had vanaf augustus 2022 een verlofplan waardoor hij ook buiten de instelling kon verblijven en daar kon roken en op legale wijze rookwaar kon kopen.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met dwangverpleging opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft geoordeeld.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling.

Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvggz instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels. Hieronder volgt een chronologische opsomming van de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant hieromtrent.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvggz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling.

Vanwege de diverse uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant, welke de klachtencommissie dient te volgen, volgt hierna een overzicht van het algemene kader en een chronologie van de uitspraken van de rechtbank.

I. Algemeen kader

De rechtbank Oost-Brabant heeft inmiddels meerdere keren beslist dat het algehele rookverbod dat binnen GGZE heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 30 november 2023 niet kon worden gebaseerd op de juridische grondslag waaraan huisregels dienen te voldoen. Huisregels regelen de veiligheid en de ordelijke gang van zaken en de rechtbank is van oordeel dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat een algeheel rookverbod (dus ook in de buitenlucht) noodzakelijk was voor die veiligheid en die ordelijke gang van zaken.

De chronologie in de uitspraken van de rechtbank is als volgt:

Bij beschikking van 30 november 2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564) heeft de rechtbank geoordeeld dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat het algehele rookverbod noodzakelijk is voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid binnen de accommodatie. Een verzoek om schadevergoeding heeft de rechtbank toen afgewezen omdat de klager in die zaak zijn verzoek om schadevergoeding onvoldoende had onderbouwd.

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtspraak gevolgd blijkens haar beslissing van 27 december 2023 (2023/062). Klachten tegen het algehele rookverbod zijn daarop gegrond verklaard en klagers dienen de schadevergoeding die zij op basis daarvan verzoeken te onderbouwen. Daarbij heeft de klachtencommissie verder overwogen dat het slechts verzoeken om een willekeurig bedrag aan schadevergoeding niet kan worden toegewezen. Zo'n verzoek dient te worden onderbouwd.

Bovendien heeft de klachtencommissie in deze beslissing overwogen dat het niet zo kan zijn dat als een klager als gevolg van het algehele rookverbod in het illegale circuit rookwaar koopt tegen (veel) hogere prijzen hij deze 'meerkosten' bij wijze van schadevergoeding op de instelling zou kunnen verhalen. Het kan immers niet zo zijn dat het feit dat er kennelijk -al dan niet illegale- handel in rookwaar bestaat die handel dan via de weg van de schadevergoeding door de instelling zou worden gefinancierd.

Bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant van 7 juni 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235) heeft de rechtbank opnieuw geoordeeld dat het algehele rookverbod niet geldig was en vervolgens ook beslist dat het ook mogelijk is om schadevergoeding te vragen als een klacht, die betrekking heeft op onjuiste toepassing van de huisregels, gegrond wordt verklaard.

In diezelfde beschikking heeft de rechtbank voorts beslist dat het 'aannemelijk' is dat een klager als gevolg van het algehele rookverbod nadeel heeft ondervonden in de vorm van spanning en frustratie op grond waarvan er recht bestaat op een schadevergoeding naar billijkheid. Het niet mogen roken werkt aldus de rechtbank spannings- en frustratie-verhogend.

In de onderhavige zaak bleek dat meerdere keren uit de voortgangsrapportages. De rechtbank heeft op basis daarvan een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend over een periode van 14 maanden (€ 1.400,-).

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtbank -in het algemeen- gevolgd, onder andere in haar beslissingen van 9 oktober 2024 (2024-039) en 28 juli 2025 (2025-53268) en de klachten over het algehele rookverbod gegrond verklaard en een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend dat het rookverbod in een individueel geval heeft gegolden.

In juli 2024 heeft het Landelijk Overleg Vakinhoudelijke Voorzitters (LOVF) van de Rechtspraak de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken gepubliceerd.

Onder verwijzing naar deze Oriëntatiepunten heeft de rechtbank Oost-Brabant in haar beschikking van 13 oktober 2025 (ECLI:NL:RBOBR:2025:7358) overwogen en beslist dat een cliënt aanspraak kan maken op een vergoeding van € 20,- per dag dat hij aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages aannemelijk kan maken dat hij 'enige schade' heeft geleden als gevolg van het algehele rookverbod. Daarbij verwijst de rechtbank specifiek naar gevoelens van frustratie en spanning en (dus) niet naar materiële schade, bijvoorbeeld omdat een cliënt in het illegale circuit meerkosten heeft moeten maken om ondanks het rookverbod toch rookwaar te kunnen bemachtigen.

De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van spanning en frustratie kunnen hebben opgeroepen bij klager. Met name doordat klager met verlof kon gaan (dus buiten de instelling kon roken en rookwaar kon kopen) brengt voor de klachtencommissie mee dat klager op de dagen dat voor hem een verlofplan gold hij minder last, hinder en stress heeft ondervonden van het rookverbod dan op de dagen dat voor hem geen verlofplan van toepassing was. De klachtencommissie matigt de schadevergoeding voor de dagen waarop voor hem een verlofplan gold dan ook van € 20,- per dag naar €10,- per dag. Uit de onderbouwing van het schadeverzoek blijkt dat klager op de volgende dagen aantoonbaar dergelijke spanning en frustratie heeft ervaren: op 6, 11, 14, 19 juli 2022 en op 3 en 10 augustus 2022 voordat het verlofplan inging: 6 x 20 euro (120 euro). Nadat het verlofplan inging, heeft klager op de volgende dagen aantoonbaar spanning en frustratie ervaren met betrekking tot het rookverbod: 18 augustus 2022 en 22 september x 10 euro (20 euro). Doordat klager in die periode zich buiten de instelling rookwaar heeft kunnen verschaffen en ook buiten de instelling heeft kunnen roken matigt de klachtencommissie voor die twee laatstgenoemde dagen de schadevergoeding tot 10 euro per dag.

In totaal kent de klachtencommissie dus een schadevergoeding toe van 120 + 20 = 140 euro.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 1 december 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 140,- ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 27 januari 2026 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.